

KONFERENCJE I SZKOLENIA

Wpływ pandemii COVID-19 na wymiar sprawiedliwości. Studium przypadku i sugerowane rozwiązania

Sara Janoszek*

W dniach 26–27 maja, w ramach międzynarodowego projektu badawczego pod kierownictwem dr hab. *Katarzyny Gajda-Roszczyńskiej* realizowanego przez Interdyscyplinarne Centrum Badań nad Wymiarem Sprawiedliwości Uniwersytetu Śląskiego, współfinansowanego przez NAWA, zorganizowana została międzynarodowa konferencja naukowa pt. „Wpływ pandemii COVID-19 na wymiar sprawiedliwości. Studium przypadku i sugerowane rozwiązania”.

Interdyscyplinarne Centrum Badań nad Wymiarem Sprawiedliwości Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach¹ stanowi jednostkę organizacyjną Uniwersytetu Śląskiego, której przedmiotem badań jest skonstruowanie i opisanie modelu nowoczesnego wymiaru sprawiedliwości². Dyrektorem Centrum jest dr hab. *Krzysztof Markiewicz*, prof. Uniwersytetu Śląskiego. Jednym z projektów realizowanych przez centrum jest program pt. „*Impact of the COVID-19 pandemic on the justice system. Case study and suggested solutions*” („Wpływ COVID-19 na wymiar sprawiedliwości. Studium przypadku i sugerowane rozwiązania”) z programu NAWA granty interwencyjne nr BPN/GIN/2021/1/00006/U/00001 (numer UN-2105-001). W ramach międzynarodowego projektu badawczego pod kierownictwem dr hab. *Katarzyny Gajda-Roszczyńskiej* realizowanego przez Interdyscyplinarne Centrum Badań nad Wymiarem Sprawiedliwości Uniwersytetu Śląskiego, współfinansowanego przez NAWA, zorganizowano w dniach 26–27 maja 2022 r. międzynarodową konferencję naukową pt. „Wpływ pandemii COVID-19 na wymiar sprawiedliwości. Studium przypadku i sugerowane rozwiązania”.

Partnerami Konferencji były m.in. uniwersytety: Uniwersytet Wileński oraz Wydział Prawa Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Tarasa Szewczenki, a także organizacje pozarządowe jak SPP „Iustitia”, Światowe Stowarzyszenie Sędziów (IAJ), ODIHR/OBWE, oraz Fundacja „Facultas Iuridica”. Konferencja została objęta patronatem honorowym JM Rektora Uniwersytetu Śląskiego prof. dr hab. *Ryszarda Koziołka*, Towarzystwa Naukowego Procesualistów Cywilnych, Prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej adw. *Przemysława Rosatiego* oraz Krajowej Izby Radców Prawnych. Pierwszy dzień konferencji był również objęty patronatem honorowym Prezydenta Miasta Katowice *Marcina Krupy*, przy wsparciu ORA w Częstochowie oraz Iustitia, Oddział w Katowicach, a drugi dzień konferencji objęty został patronatem honorowym Prezydenta Miasta Krakowa *Jacka Majchrowskiego* oraz Krakowskiej Izby Adwokackiej. Patronat medialny nad wydarzeniem sprawowało wydawnictwo Wolters Kluwer³.

W Konferencji wzięli udział zagraniczni partnerzy i eksperci z projektu grantowego dr *Vigita Vēbraite*, Wydział Prawa Uniwersytetu Wileńskiego (Litwa), prof. dr *Irina Izarowa*, Wy-

dział Prawa Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Tarasa Szewczenki (Ukraina), prof. dr *Anna Nylund*, Wydział Prawa Uniwersytetu w Bergen (Norwegia), prof. dr *Fernando Gascón Inhausti*, Profesor Prawa Procesowego, Uniwersytet Complutense de Madrid Law School (Hiszpania) oraz prof. dr *Remco van Rhee* – profesor historii prawa europejskiego i porównawczego postępowania cywilnego na Uniwersytecie w Maastricht, dyrektor programu „Podstawy i zasady postępowania cywilnego w Europie” (Holandia). Ponadto w konferencji wzięli udział naukowcy oraz sędziowie z Niemiec, Holandii, Danii, Litwy, Norwegii, Portugalii, Ukrainy, Chorwacji, Bośni i Hercegowiny, Rumunii oraz oczywiście z Polski.

Uroczystego otwarcia konferencji na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach 26.5.2022 r. dokonała, jako kierownik grantu dr hab. *Katarzyna Gajda-Roszczyńska*, a także dr hab. *Krzysztof Markiewicz*, prof. UŚ jako Dyrektor Interdyscyplinarnego Centrum Badań nad Wymiarem Sprawiedliwości oraz prorektor ds. międzynarodowych prof. dr hab. *Tomasz Pietrkowski*. Podkreślono, że konferencja jest także otwarciem międzynarodowym centrum, a w trakcie konferencji przedmiotem analizy będzie wymiar sprawiedliwości w czasach pandemii COVID-19 analizowany przez pryzmat zmian dokonanych w postępowaniach sądowych (cywilnym i karnym)⁴.

Pierwszy dzień konferencji został podzielony na cztery panele meryto-

* Studentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego.

¹ Zob. <https://us.edu.pl/centra-badawcze/icbws/>

² Zob. <https://www.facebook.com/icbws/>

³ Zob. <https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/konferencja-o-wplywie-pandemii-na-wymiar-sprawiedliwosci.515612.html>

⁴ Numer specjalny powstał w ramach prac zespołu grantowego w ramach realizacji przez Uniwersytet Śląski grantu pt. „*Impact of the COVID-19 pandemic on the justice system. Case study and suggested solutions*” z programu NAWA granty interwencyjne nr BPN/GIN/2021/1/00006/U/00001 (numer UN-2105-001) oraz zaproszonych gości. Open access powstał dzięki dofinansowaniu Dyrektora Instytutu Nauk Prawnych Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego.

ryczne. Pierwszy panel poświęcony był zagadnieniom ogólniejszym, tj. wpływowi COVID-19 na funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości. Panel rozpoczęło wystąpienie sędziego *José Igreja Matos*, Prezesa Sądu Apelacyjnego w Porto oraz Prezesa Światowego Stowarzyszenia Sędziów odnośnie wpływu pandemii COVID-19 na niezawisłość sędziów. Prelegent szczególnie uwagę skierował ku roli niezawisłości sędziowskiej jako podstawowej zasadzie i nadrzędnej wartości w państwie prawa. Wskazał, że polityka wielu państw, oparta na wysokim poziomie kontroli życia publicznego i prywatnego społeczeństwa dalece ogranicza nadzór sądowy, czyniąc go wręcz iluzorycznym. Także środki wykorzystywane przez władzę ustawodawczą i wykonawczą państwa w dobie pandemii COVID-19, która zasłaniała się obawą o zdrowie publiczne, były w wielu przypadkach nakierowane na wprowadzenie ograniczeń w kwestii wolności słowa czy swobody poruszania się. Mając to na uwadze podkreślił, że środki podejmowane celem powstrzymania pandemii muszą być zgodne z zasadami państwa prawa, a także ograniczone w czasie. W konkluzji mówca zasygnalizował dwa oblicza pandemii. Z jednej strony, jest ona szansą na rozwój wymiaru sprawiedliwości w zakresie technologii, zaś z drugiej, stanowi poważne zagrożenie dla wolności i praw obywatelskich. Następnie głos zabrał Sędzia Sądu Najwyższego Chorwacji *Duro Sessa*, Prezes Europejskiego Stowarzyszenia Sędziów, wygłaszając referat na temat wpływu pandemii na zasadę praworządności. Prelegent rozpoczął wystąpienie od przybliżenia zasady państwa prawa określając ją jako zasadę legalności działania uprawnionego organu. Wskazał, że jest to podstawowa zasada na poziomie uniwersalnym, zapewniająca wszystkim równość wobec prawa. Mówca pokreślił, że niezbędnym dla utrzymania i ochrony zasady praworządności jest istnienie niezawisłych sądów. Nawet najdoskonalsze prawo, które spełnia międzynarodowe

standardy nie będzie chronić jednostki, jeżeli państwo to nie zapewni rzeczywistego i skutecznego dostępu do sądu. Referent zaznaczył, że nawet w dobie pandemii, stanowiącej zagrożenia dla zdrowia ludzkiego, gdzie nie można zaniedbywać zdrowia i bezpieczeństwa sędziów oraz uczestników postępowania, prawo do sprawiedliwego procesu przed niezależnym i bezstronnym sądem w rozsądnym terminie nie może być zaniedbywane. Poruszając kwestię użycia nowoczesnych środków komunikacji audiowizualnej dla przeprowadzenia rozprawy prelegent omówił zasadnicze aspekty, sygnalizując problemy związane z poszanowaniem zasady jawności czy imperatywu ustności i bezpośredniości rozprawy głównej. W podsumowaniu zabierający głos raz jeszcze podkreślił, że mimo sytuacji kryzysowej, szybka i natychmiastowa reakcja musi być oparta na zasadzie praworządności, tak by respektować i chronić prawa człowieka. Wprowadzane ograniczenia muszą być konieczne i proporcjonalne, a także stosowane w taki sposób, by nie podważać istoty prawa do publicznego procesu. Kolejno wystąpił *Ghenadie Barba*, Szef Działu Praworządności w Biurze Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR) w Warszawie poddając analizie rolę sądów i przestrzeganie prawa do rzetelnego procesu w postpandemicznej rzeczywistości. W dalszej części dr hab. *Maciej Szpunar* prof. UŚ, Wydział Prawa i Administracji UŚ, Pierwszy Rzecznik Generalny TSUE omówił wpływ pandemii COVID-19 na funkcjonowanie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w Luksemburgu, a dr hab. *Michał Balcerzak*, profesor UMK, Wydział Nauk o Polityce i Bezpieczeństwie UMK przedstawił to zagadnienie w odniesieniu do Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu. Problematykę wpływu pandemii COVID-19 na funkcjonowanie sądów powszechnych na przykładzie Polski przedstawiła dr Urszula Żółtak, sędzia, Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”, wskazując na problemy,

z którymi borykały się sądy powszechne w czasie pandemii oraz które z rozwiązań nie powinny zdecydowanie ostać się w okresie postpandemicznym.

W drugiej części zaprezentowane zostało jakie zmiany w systemie procesowego prawa cywilnego zostały wprowadzone przez pandemię COVID-19. Zagadnienie to w aspekcie prawnoporównawczym omówiła prof. dr *Anna Nylund*, Wydział Prawa Uniwersytetu w Bergen (Norwegia). W swoim wystąpieniu prelegentka przedstawiła zmiany systemowe w prawie postępowania cywilnego wywołane przez pandemię koronawirusa. Profesor rozpoczęła wypowiedź od zdefiniowania zmiany systemowej jako przesunięcia w podstawowych koncepcjach i ideałach, na których opiera się dany system, które to obejmują także zmiany organizacyjne. Profesor uważa, że pandemia i związany z nią kryzys był przyczynkiem postępujących zmian w zakresie procedury cywilnej, w szczególności w zakresie cyfryzacji. Pozytywnie ocenia rewolucję cyfrową wskazując, że teraz mamy szansę na to, aby aktywnie i krytycznie ocenić, a w następstwie przekształcić systemy postępowania cywilnego w oparciu o doświadczenia z okresu pandemii. Podkreśliła także, że praktyka z ostatnich lat wskazuje na potrzebę dalszego udoskonalania procedury, by w przyszłości system wymiaru sprawiedliwości mógł odnaleźć się w każdej sytuacji i zapewnić społeczeństwu realizację jego praw, przy zachowaniu podstawowych reguł. W podsumowaniu swojego wystąpienia mówczyni zwróciła uwagę na konieczność zmian systemowych oraz ich pozytywny aspekt w drodze do otwartości wymiaru sprawiedliwości. W odniesieniu do zmian w systemie procesowego prawa cywilnego w Polsce głos zabrał prof. dr hab. *Andrzej Jakubecki*, Wydział Prawa i Administracji UMCS (Polska). Z jednej strony, wskazał na zagrożenia z tym związane, jak ograniczenie zasady jawności, zmiany w zakresie składów w czasie trwających postępowań, zmiany w ustności postę-

powań, czy też w postępowaniu egzekucyjnym. Jednocześnie jednak pandemia COVID-19 doprowadziła do skokowego rozwoju digitalizacji. To zagadnienie w ramach drugiego panelu omówił prof. dr *Fernando Gascón Inhausti*, Profesor Prawa Procesowego, Uniwersytet Complutense de Madrid Law School (Hiszpania) wskazując na ogólne tendencje. Konkretny przykład przedstawiła prof. dr *Vigita Vēbraite* Wydział Prawa Uniwersytetu Wileńskiego (Litwa). Na wstępie Profesor przedstawiła dane prezentujące w jakim stopniu na Litwie została wprowadzona digitalizacja usług publicznych, zaznaczając, że i sądy od dłuższego czasu podejmują działania mające na celu stworzenie i rozwój sposobów cyfrowej organizacji postępowania cywilnego. Ważnym krokiem w rozwoju technologii informacyjnych w sądach było uruchomienie jednolitego systemu informacyjnego sądów litewskich – Liteko. W kolejnych latach system ten udoskonalano oraz rozszerzono jego zasięg, co umożliwiło podejmowanie coraz to większej liczby czynności urzędowych zdalnie. Jednak to pandemia COVID-19 stała się głównym powodem prowadzenia zdalnych posiedzeń sądowych i bardziej elastycznego stosowania reguł prawnych co sprawiło, że wymiar sprawiedliwości dostosował się do zmieniających się okoliczności. Prelegentka podkreśliła, że pandemia nie zatrzymała postępowania cywilnego ze względu na już wysoki poziom cyfryzacji, co również potwierdzają statystyki. Praktyka sądowa potwierdziła, że uczestnicy postępowania wyrażając zgodę na zdalne posiedzenia sądu, przy zaistnieniu możliwości prawidłowego połączenia się, nie wykluczają sposobności wypowiedzenia swoich racji, a przy tym cyfryzacja sądownictwa jest sposobem na wyrównanie obciążenia pracy sędziów w miastach i mniejszych miejscowościach. W przedmiocie digitalizacji postępowania cywilnego głos zabrała także prof. dr *Irina Izarowa*, Wydział Prawa Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Tarasa Szewczenki

(Ukraina). Prelegentka w swoim wystąpieniu skupiła uwagę wokół cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości na Ukrainie, podając, że największym osiągnięciem w tej dziedzinie była „Diia” – aplikacja mobilna „Państwo i Ja”. Aplikacja ta służy do przechowywania dokumentów identyfikacyjnych, z której korzysta blisko 12 milionów osób. Natomiast głównym problemem na drodze wprowadzenia e-sprawiedliwości w Ukrainie był ogólny brak równowagi cyfryzacji różnych gałęzi władzy i organów państwowych. Prelegentka przedstawiła aktualnie obowiązujące normy oraz systemy, które umożliwiają prowadzenie procesu drogą elektroniczną, a także zasady korzystania z nich, wskazując również proponowane zmiany w tym zakresie. Profesor zasygnalizowała, że sytuacja polityczna na Ukrainie jest kolejną przeszkodą w procesie digitalizacji wymiaru sprawiedliwości, ponieważ na czas wojny zawieszono dostęp do wielu portali sądowych z uwagi na niebezpieczeństwo. Prelegentka w uwagach końcowych podkreśliła, że prawidłowo funkcjonujący system e-sprawiedliwości jest w stanie zapewnić wiele korzyści i udogodnień dla obywateli.

Trzeci panel poświęcony był zmianom w organizacji postępowania w aspekcie komparatystycznym oraz w prawie krajowym. Jako pierwszy głos zabrał dr hab. *Piotr Rylski*, prof. UW, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Następnie prof. dr *Remco van Rhee* – profesor historii prawa europejskiego i porównawczego postępowania cywilnego na Uniwersytecie w Maastricht, dyrektor programu „Podstawy i zasady postępowania cywilnego w Europie”, przedstawił pokrótce historię transformacji procesu od czasów średniowiecza do nowoczesnego systemu procedury. W swoim wystąpieniu wskazał, że problemy zachowania rozsądnego terminu oraz spirala kosztów postępowania były i nadal pozostają problemem w wielu systemach prawnych. To stanowi przyczynek do poszukiwania możliwości

modernizacji wymiaru sprawiedliwości za pomocą nowoczesnych technologii. Pandemia jedynie przyspieszyła ten proces, ponieważ chciano przede wszystkim przewyżczyć wynikające z niej ograniczenia. Zdaniem profesora, wprowadzenie nowych technologii nie różni się znacznie od tych stosowanych do tej pory – zmieniono tylko formę na cyfrową, zatem nie wyeliminuje to dotychczasowych trudności. Referent zwrócił jednak uwagę, że pojawiające się różnice nabierają znaczenia na etapie rozprawy głównej, w sytuacji, gdy nie odbywa się ona fizycznie w sali sądowej, ale w całości bądź częściowo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość. Ten problem w głównej mierze sprowadza się do tego czy strony mają równoważne pozycje do argumentowania. Mniej istotny pozostaje fakt niższej jakości rozprawy zdalnej. Reasumując profesor stwierdza, że wyzwaniem jest zachowanie standardów sprawiedliwej procedury – jej podstawowych zasad, a nie wdrażanie nowych technologii, albowiem te zmieniają zasadniczo tylko formę tej czynności.

W czwartym panelu rozwinięto zagadnienie wpływu pandemii COVID-19 na prawo do sądu w aspekcie zasady otwartego wymiaru sprawiedliwości, gdzie wystąpiła dr hab. *Anna Machnikowska*, prof. UG, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego oraz *Katica Artukovic*, sędzia, ekspert ODIHR/OBWE (Bośnia i Hercegowina). Wystąpienie koncentrowało się wokół otwartego wymiaru sprawiedliwości jako głównej zasady demokratycznego systemu państwa. Referentka zauważa, że z powodu pandemii system prawny w wielu krajach został poważnie naruszony, przede wszystkim z uwagi na ograniczenie dostępu do rozprawy. Sędzia zwróciła uwagę na to, że okoliczności pandemii zmusiły instytucje wymiaru sprawiedliwości do wprowadzenia w szybkim tempie ograniczeń, m.in. ograniczony został dostęp do budynku sądu, jak i zmniejszono do minimum bezpośrednią komunikację

pomiędzy pracownikami sądu. Obowiązujące w czasie pandemii ograniczenia i nowe zasady funkcjonowania sądów, w których tylko wyznaczone osoby mogły przebywać w celu rozpoznawania najpilniejszych spraw doprowadziły do powstania zaległości. W jej przekonaniu dotychczasowa organizacja pandemicznej rzeczywistości wymiaru sprawiedliwości nie sprzyja realizacji zasady jawności. Zaznaczyła, że należy nieustannie podejmować działania zmierzające do pełnej normalizacji procesów w sądach tak, aby kluczowa zasada otwartego wymiaru sprawiedliwości mogła niezmiennie istnieć. Następnie prawo do właściwego sądu, skład sądów w sprawach cywilnych oraz zasadę niezmienności składu omówił dr hab. *Krzysztof Markiewicz* prof. UŚ, sędzia, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego, Interdyscyplinarne Centrum Badań nad Wymiarem Sprawiedliwości UŚ, Prezes Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia” (Polska) oraz dr *Dragos Călin* sędzia, ekspert ODIHR/OBWE (Rumunia). W swojej wypowiedzi przedstawił jakie działania zostały podjęte w celu ograniczenia szybkiego rozprzestrzeniania się zakażeń koronawirusem. Sędziowie Najwyższej Rady Sądownictwa zaleciły sądom szereg środków, które miały dostosować ich działalność do wymogów bezpieczeństwa epidemiologicznego, m.in. ograniczenie godzin pracy, zawieszenie rozpraw i odroczenie spraw oznaczonych jako niepilne. Referent podkreśla, że nie doszło przy tym do zmniejszenia wymiaru pracy sędziego, wręcz przeciwnie, część obowiązków wykonywano z domu. Urukoniomiona została także usługa za pośrednictwem, której można przysyłać dokumenty procesowe w formie elektronicznej „Secure document transmission”, a także system wideokonferencyjny wykorzystywany do przeprowadzenia posiedzeń jak i przesłuchań, przy czym jak podaje autor wystąpienia w dniu 27.3.2020 r. Sąd Apelacyjny w Timisoara przesłuchał podejrzanego przy wykorzystaniu aplikacji WhatsApp. Zwrócił także uwagę

na negatywne skutki wprowadzonych ograniczeń zaliczając do nich przede wszystkim rozciągnięcie w czasie rozpoznania spraw co rzutuje na wskaźnik efektywności sądów jako całości. Podsumowując mówca zaznaczył, że w okresie pandemii państwo musiało zmierzyć się z trudnym wyzwaniem jakim było utrzymanie w proporcjonalnej relacji dwóch kluczowych zadań. Z jednej strony, ochrony zdrowia obywateli, z drugiej, utrzymania sprawnie funkcjonującego wymiaru sprawiedliwości. Zdaniem profesora, doświadczenia pandemiczne sprzyjały postępowi w zakresie cyfryzacji sądownictwa, która w jego opinii jest naturalną tendencją w dobie rozwoju technologii. Mimo wszystko jednak podkreśla, że proces ten wciąż nie jest bez wad, wymaga dopracowania i dalszego udoskonalania.

Uwieńczeniem pierwszego dnia konferencji było wręczenie nagrody na najlepszą pracę magisterską w VII Konkursie kwartalnika Polski Proces Cywilny oraz Towarzystwa Naukowego Procesualistów Cywilnych. Na posiedzeniu Komisji Konkursowej w składzie: Prof. dr hab. *Feliks Zedler* (Przewodniczący), Prof. dr hab. *Łukasz Błaszczak*, dr hab. prof. URz *Anna Kościółek*, dr hab. *Tadeusz Zembrzusi* oraz dr hab. *Katarzyna Gajda-Roszczyńska* (Sekretarz) w głosowaniu podjęto decyzję o przyznaniu nagród w konkursie na najlepszą pracę magisterską w dyscyplinie postępowanie cywilne przy uwzględnieniu kryteriów: przydatności praktycznej i aktualności tematu, zgodności tytułu pracy magisterskiej z jej treścią, komplementarności wykorzystanej literatury i orzecznictwa, merytorycznej zawartości pracy oraz poprawności i nowatorskości sformułowanych konkluzji, poprawności językowej oraz wyczerpania tematu. Zgodnie z decyzją Komisji Konkursowej pierwszą nagrodę otrzymały *ex aequo*: mgr *Iga Koziół* za pracę pt. „Sądowe uzgodnienie płci metrykalnej osoby transseksualnej” (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) napisaną pod kierun-

kiem prof. dr hab. *Pawła Grzegorzycy* oraz mgr *Klaudia Katarzyna Pluta* za pracę pt. „Postępowanie w sprawach o odebranie dziecka uprowadzonego z zagranicy” (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) napisaną pod kierunkiem prof. UAM dr hab. *Marcina Walasika*. Drugie miejsce zajęła mgr *Iga Anna Makulska* za pracę pt. „Roszczenie o udzielenie informacji w świetle prawa autorskiego i prawa własności przemysłowej” (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) napisaną pod kierunkiem prof. dr hab. *Andrzeja Jakubeckiego*. Jury konkursowe przyznało trzecią nagrodę mgr *Joannie Wójcik* za pracę pt. „Postępowanie o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie” (Uniwersytet Śląski) napisaną pod kierunkiem prof. UŚ dr hab. *Krzysztof Markiewicz*.

Drugi dzień Konferencji obejmował tematykę wpływu pandemii COVID-19 na prawo i postępowanie karne. Wydarzenie to towarzyszyło Jubileuszowi 90-lecia profesora *Stanisława Waltoś*. Uroczystego otwarcia drugiego dnia Konferencji dokonała dr hab. *Dobrosława Szumiło-Kulczycka* prof. Uniwersytety Jagiellońskiego, dr hab. *Katarzyna Gajda-Roszczyńska* oraz prof. dr *Jerzy Pisuliński*, Dziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytety Jagiellońskiego w Krakowie (Polska). Obrady drugiego dnia Konferencji podzielone zostały na dwa panele.

Pierwszy panel poświęcony był zagadnieniom ogólniejszym. Pierwszym referentem był prof. *Stanisław Waltoś*. Następnie prof. *Ewa Łętowska* w wystąpieniu zatytułowanym „Gry legislacyjne” wskazała, że nadzwyczajny stan spowodowany pandemią stanowi pokusę nadużycia „ustawodawstwa covidowego”. Profesor zwróciła uwagę na konieczność oceny wprowadzanych zmian legislacyjnych pod kątem ich konstytucyjności oraz proporcjonalności. Profesor *Paweł Wiliński* oraz prof. *Piotr Hofmański* przedstawiali w jaki sposób stany nadzwyczajne, w tym takie jak pandemia COVID-19 mogą wpływać

na funkcjonowanie prawa karnego i procesu wymierzania sprawiedliwości, jak źle mogą być wykorzystane przez ustawodawcę do realizacji zupełnie innych celów oraz gdzie w takim razie leżą granice możliwych modyfikacji postępowania.

W drugiej części zaprezentowane zostało w jaki sposób pandemia COVID-19 wpłynęła na funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych w różnych systemach prawnych. Referaty wygłosili: sędzia Landgericht w Monachium *Roland Kempfle LL.M.*, sędzia sądu apelacyjnego, prof. dr *Marc de Werd* z Holandii oraz prof. *Oksana Kaplina* z Uniwersytetu w Charkowie. Prezes Duńskiego Stowarzyszenia Sędziów *Mikael Sjöberg*, przedstawił skutki pandemii COVID-19 w jej poszczególnych etapach. Wskazał, że w I fali COVID-19 utworzono system reagowania kryzysowego, który zdecydował, że sądy miały pozostać otwarte tylko w bardzo pilnych przypadkach. Jak podaje Sędzia Sądu Najwyższego Danii w tym okresie sądy rozpatrywały zaledwie 50% spraw w wyniku czego

powstały znaczne zaległości. Wprowadzone ograniczenia wywołały dyskusję konstytucyjno-prawną. Z tego powodu, gdy Danię ponownie zamknięto zakres ograniczeń sądownictwa pozostawiono do ustalenia samym sądom. Tym razem to one powołały nowy zespół reagowania kryzysowego. Zalecono, aby sądy pozostawały otwarte i w zasadzie wszystkie sprawy karne były rozpoznawane. Z uwagi na bezpieczeństwo wdrożono wymogi dotyczące odległości między osobami, ograniczenia dotyczące maksymalnej liczby osób przebywających w pomieszczeniu oraz obowiązek zasłaniania ust i nosa. Jak zaznacza mówca duńskie sprawy karne już przed pandemią były w dużym stopniu zdigitalizowane, zauważa natomiast, że duńscy sędziowie nie są skłonni do przeprowadzenia całego procesu w formie cyfrowej z powodu obaw związanych z należyty procesem.

Trzeci panel poświęcony był zmianom w prawie krajowym. Profesor *Radosław Olszewski* przedstawił problem zmian wprowadzonych w związku z pandemią COVID-19 w obszarze

środków przymusu, dr *Hanna Gajewska-Kraczkowska* zreferowała problematykę wpływu pandemii na realizację zasady jawności postępowań sądowych. Ostatni z prelegentów prof. *Jerzy Skorupka* zajął się problematyką ograniczenia na skutek pandemii COVID-19 zasady kolegialności orzekania, a prof. *Hanna Paluszkiwicz* zaprezentowała referat poświęcony wpływowi pandemii na bieg terminów w prawie i procesie karnym.

Po merytorycznej dyskusji nastąpiło podsumowanie i zakończenie drugiego, ostatniego dnia Konferencji. Niewątpliwie w trakcie konferencji udało się osiągnąć jej cel i określić, czy i jakie działania i uregulowania są dopuszczalne w stanie pandemii w zakresie procedur sądowych, jak mają funkcjonować sądy w czasie epidemii czy zagrożenia epidemiologicznego oraz po nim, które zmiany mogą pozostać w wymiarach sprawiedliwości, a które powinny zostać wyeliminowane.

Wystąpienia konferencyjne zostaną opublikowane w monografii wydanej w *open access* w języku angielskim w zagranicznym wydawnictwie.

REKLAMA

Komentarze Kodeksowe

ksiegarnia.beck.pl

■ Tel.: 81 46 13 300 ■ E-mail: kontakt@beck.pl

